

Przestępstwo handlu ludźmi według orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych

1. Wstęp

W obowiązującym kodeksie karnym przestępstwo handlu ludźmi zostało zamieszczone w art. 253 § 1. Jego treść brzmi: *Kto uprawnia handel ludźmi nawet za ich zgodą, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3*. Problematyka handlu ludźmi rozciąga się również na art. 204 § 4 kk, określający występki zwabienia lub wprowadzenia innej osoby w celu uprawiania prostytucji za granicą oraz art. 8 przepisów wprowadzających kodeks karny, odnoszący się do uprawiania handlu niewolnikami albo oddania jednostki w stan niewolnictwa.

2. Określenie pojęcia „handel ludźmi”

* wyrok SN z dnia 7.06.2001r. (V KKN 109/99, OSNKW 2001, nr 9-10, poz. 79).

SN w uzasadnieniu tego wyroku stwierdził, że pojęcia „handel ludźmi” nie można rozumieć jedynie jako transakcji kupna-sprzedaży, czy ewentualnie zastawu, zamiany użyczenia lub innej transakcji cywilnoprawnej, której przedmiotem jest człowiek. Skoro art. 253 § 1 kk realizuje międzynarodowe zobowiązania Polski, to pojęcia „handlu” nie można na gruncie tego przepisu ograniczać do czynności cywilnoprawnych, w rozumieniu polskiego prawa cywilnego. Handlem takim może być dostarczanie innej osoby za granicę w celu uprawiania prostytucji.

---

* Dr Małgorzata Makarska – Przewodnicząca Wydziału Grodzkiego w Sądzie Rejonowym w Białej Podlaskiej.

Teza wyroku brzmi: Dokonując oceny prawnej zachowania sprawy, polegającego albo na „nakłanianiu” innej osoby do uprawiania prostytucji (art. 204 § 1 kk), w tym za granicą, albo na „zwabianiu” jej – a także „uprowadzeniu” – w celu uprawiania prostytucji za granicą (art. 204 § 4 kk) oraz jednocześnie na dostarczeniu tej osoby za granicę dla celu tego procederu, nie można pomijać kwestii odpowiedzialności przewidzianej w art. 253 § 1 kk, penalizującej handel ludźmi (nawet za ich zgodą)².

* wyrok SN z 19.04.2002r. (V KKN 353/2000, LEX nr 56863)

SN uznał, że jakakolwiek sytuacja, w której przedmiotem działań jest transfer osoby ludzkiej, wypełnia znamiona czynu określonego w art. 253 par. 1 kk. W ramach przepisu art. 253 § 1 kk odpowiedzialności karnej podlega zwabienie lub uprowadzenie innej osoby w celu uprawiania prostytucji za granicą, jeśli ta osoba jest przedmiotem uprawiania handlu.

---

² W przedmiotowej sprawie Sąd Wojewódzki w S. w dniu 14.06.1998r. wydał wyrok, w którym Maciej J. został uznany winnym tego, że w okresie od września do grudnia 1995r. wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, działając przestępstwem ciągle, nakłaniał Andżelikę S., Elżbietę C., Dagmarę R., Sylwię R. do uprawiania nierządu w domach publicznych na terenie Niemiec, a następnie w wymienionym okresie dostarczył do domu publicznego w Hamburgu w celu uprawiania nierządu Andżelikę S., Sylwię R., Katarzynę B. w ten sposób, że postarał się o odpowiednie dowody tożsamości dla Andżeliki S. i Sylwii R. oraz przewiózł je za granicę i zawiózł do Hamburga Sylwię R. i Katarzynę B.- tj. przestępstwa określonego w art. IX § 1 przepisów wprowadzających kodeks karny z 1969r. w zb. z art. 174 § 1 tego kk i za to został skazany na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz 3 lat pozbawienia praw publicznych i 2000 zł grzywny. Wyrok zaskarżył obrońca oskarżonego w części dotyczącej kary. Sąd Apelacyjny w P. wyrokiem z 10.12.1998r. uznał, że przypisany Maciejowi J. czyn wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w art. 204 § 1 kk, obniżył karę pozbawienia wolności i wyeliminował orzeczenie o grzywnie. Kasację na niekorzyść do SN wniósł Prokurator Apelacyjny w P. SN w dniu 7.06.2001r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w P. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Teza wyroku brzmi: 1. W przypadku zgody osoby, która chce za granicą świadczyć usługi seksualne, nie dochodzi do wypełnienia znamion przestępstwa z art. 204 § 4 kk.

2. Znamieniem art. 253 § 1 kk jest handel ludźmi. Uprawianie handlu ludźmi podlega, zgodnie z tym przepisem, karze bez względu na cel, w jakim się go dokonuje, również wtedy, gdy sprawca działa w zamiarze uprawiania prostytucji przez osoby, które są przedmiotem tego handlu. W ramach przepisu art. 253 § 1 kk odpowiedzialności karnej podlega więc również zwabienie lub uprowadzenie innej osoby w celu uprawiania prostytucji za granicą, jeśli ta osoba jest przedmiotem uprawiania handlu. Konkludując, jeśli przedmiotem uprawiania handlu jest osoba ludzka, to bez względu na to jak i w jakim celu stała się przedmiotem transakcji handlowej, sprawca podlega odpowiedzialności karnej z art. 253 § 1 kk³.

---

³ W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w dniu 13 lipca 1999r. wydał wyrok, w którym uznał oskarżonych Stanisława N., Agnieszkę N., Marka S., Grzegorza L za winnych przestępstw z art. 204 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk i wymierzył im kary pozbawienia wolności (2 lata dla Stanisława oraz po 1 rok i 6 miesięcy dla pozostałych) oraz grzywny. Przepięstwa te popełnione były w okresie od stycznia 1993r. do maja 1993r. i polegały na dostarczeniu ośmiu kobiet celem uprawiania nierządu w prowadzonym przez Reinera G. w Haldern domu publicznym „Dolce Vita”. Działania podejmowane były przez oskarżonych wspólnie i w porozumieniu oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją przez Prokuratora i obrońca oskarżonych Marka S. i Grzegorza L. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 11.04.2000r. zawiesił kary pozbawienia wolności orzeczone wobec Marka S. i Grzegorza L. Powyższy wyrok zaskarżył na niekorzyść Prokurator, który zarzucił m.in. rażące naruszenia prawa procesowego polegające na pominięciu dowodów i okoliczności świadczących, że oskarżeni składając pokrzywdzonym nieprawdziwe obietnice lukratywnych zarobków z tytułu nierządu zwabili pokrzywdzone do uprawiania prostytucji za granicą w warunkach wyzysku i zniewolenia, o których uprzednio nie wiedzieli i na które nigdy nie wyraziły zgody oraz, że bez wiedzy i zgody pokrzywdzonych sprzedali je właścicielowi domu publicznego w celu uprawiania prostytucji w warunkach wyzysku i zniewolenia, z koniecznością przymusowego "odpracowania" przez pokrzywdzone na rzecz właściciela domu publicznego sum pieniężnych zapłaconych za nie oskarżonym, co doprowadziło do niesłusznego zakwalifikowania czynów oskarżonych z art. 204 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk zamiast z art. 204 § 4 kk i art. 253 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 91 § 1 kk, co miało istotny wpływ na wymierzenie oskarżonym rażąco niskich kar. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego.

---

* SA w Lublinie w wyroku z 7.04.2005 (II Ka 75/05, OSA 70007, nr 8, poz. 38) rozszerzył rozumienie zwrotu „handel ludźmi nawet za ich zgodą” na inne, poza kontraktami cywilnoprawnymi, działania, polegające na zawarciu stosownej umowy dotyczącej tych transakcji, jak też zachowania stanowiące reklamę, werbowanie (rekrutację), doradztwo, przekazywanie, przechowywanie, transport i innego rodzaju czynności, zmierzające do wywozu lub przywozu danej osoby, która chce trudnić się prostytutką za granicą.

Teza wyroku brzmi: Zbiór zachowań sprawcy objętych znamieniem art. 253 § 1 k.k., określony zwrotem: "uprawia handel ludźmi nawet za ich zgodą", obejmuje nie tylko samą transakcję kupna - sprzedaży, czy też jakąkolwiek inną postać kontraktu cywilnoprawnego odpowiadającego umowie np.: zamiany, najmu, zastawu, użyczenia, której przedmiotem jest osoba ludzka, ale również inne działania, polegające na zawarciu stosownej umowy, dotyczącej tych transakcji, jak też zachowania stanowiące reklamę, werbowanie (rekrutację), doradztwo, przekazywanie, przechowywanie, transport i innego rodzaju czynności, zmierzające do wywozu lub przywozu danej osoby, która chce trudnić się prostytutką za granicą⁴.

---

⁴ W przedmiotowej sprawie Bernard Ź. został oskarżony o to, że w okresie od dnia 25 czerwca 1996 r. do dnia 31 grudnia 1997 r. w L., uprawiał handel ludźmi, polegający na dostarczeniu co najmniej trzech kobiet za odpłatnością, w wysokości 2.000 marek niemieckich za każdą z nich, właścicielom domów publicznych w B. B. i U. na terenie Niemiec, w celu uprawiania przez nie prostytucji, przez co ułatwił uprawianie przez nie tego procederu, tj. popełnienie z art. 253 § 1 k.k. i art. 204 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 30 listopada 2004 r., uznał Bernarda Ź. za winnego tego, że w okresie od dnia 25 czerwca 1996 r. do dnia 31 grudnia 1997 r. w L., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, ułatwił co najmniej trzem kobietom uprawianie prostytucji w domach publicznych na terenie Niemiec, to jest przestępstwa wyczerpującego dyspozycję art. 204 § 1 k.k. i za to, na mocy art. 204 § 1 k.k., skazał go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 30 zł każda.

Zgromadzony materiał dowodowy w rozpoznawanej sprawie pozwalał sądowi na ustalenie, iż oskarżony w okresie od dnia 25 czerwca 1996 r. do dnia 31 grudnia

---

W pojęciu „handel ludźmi” mieści się także tzw. **ryzyko handlowe**, którego efektem może być strata, brak odpowiedzi na ofertę sprzedaży nawet jednego człowieka. Osiągnięcie korzyści majątkowej nie

---

1997 r. pośredniczył w załatwieniu Beacie W., Martynie F. i Annie J. - pracy w domach publicznych na terenie Niemiec, w których wymienione świadczyły usługi seksualne. Bernard Ż. kontaktował te kobiety z pracodawcami, organizował ich wyjazdy, ustalał daty, a nawet sam dowiózł Annę J. do granicy polsko-niemieckiej, gdzie w hotelu oczekiwał jeden z właścicieli klubu nocnego. Wymienione kobiety dobrowolnie zgłaszały się do oskarżonego z prośbą, o pomoc w znalezieniu pracy, wiedziały jaką pracę będą wykonywać na terenie Niemiec i że za pośrednictwo w jej znalezieniu oskarżony nie otrzymał od nich żadnych pieniędzy. Jednak na nowym miejscu pracy początkowo musiały one odpracować sumę po 2.000 marek niemieckich, którą to kwotę pracodawcy wypłacili Bernardowi Ż. Z ustaleń sądu wynikało również, że kobiety wyjeżdżały z własnej inicjatywy, były zorientowane, w jakim charakterze będą pracowały, miały możliwość wyjazdu i przemieszczania się Niemczech, jak również powrotu do kraju. Od ww wyroku wniósł apelację prokurator, który podnosząc zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na wysnuciu przez Sąd z ustalonych okoliczności przedmiotowego czynu nietrafnego wniosku, że oskarżony dopuścił się tylko przestępstwa z art. 204 § 1 k.k. - tj. ułatwienia w celu osiągnięcia majątkowej uprawiania prostytucji, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i ustalonych na jego podstawie okoliczności uzasadnia przypisanie oskarżonemu dokonania zarzuczonego mu w akcie oskarżenia w pkt. I przestępstwa wyczerpującego dyspozycję art. 253 § 1 k.k. i art. 204 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, w dniu 7 kwietnia 2005 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę Bernarda Ż. przekazał Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał m.in., że sąd pierwszej instancji, dokonując prawidłowych ustaleń faktycznych, dokonał zarazem dość pobieżnej oceny prawnej procedury przestępczego jakim zajmował się oskarżony, co więcej nie wyciągnął właściwych wniosków z materiału dowodowego, z którego wynika przecieź, że oskarżony otrzymywał od niemieckich właścicieli klubów nocnych, w zamian za pośrednictwo w zatrudnieniu w tych agencjach Polek, wynagrodzenie po 2.000 marek niemieckich za każdą zatrudnioną tam kobietę. Pieniądze te, jak to wynikało z zeznań Beaty W., Martyny F. i Anny J. były następnie przez nie "odpracowywane". Te okoliczności dowodziły więc, że pomiędzy oskarżonym a właścicielami klubów nocnych w Niemczech dochodziło do swego rodzaju transakcji sprzedaży kobiet, czyli handlu ludźmi w rozumieniu art. 253 § 1 k.k.

---

należy bowiem do znamion przestępstwa (tak SN w wyroku z 19.04.2002r., V KKN 353/2000, LEX nr 56863). Takie ujęcie wydaje się w pełni odzwierciedlać istotę zjawiska, w którym człowiek jest traktowany jako towar, źródło zysku.

3. Charakter działalności sprawczej

W orzecznictwie dominuje pogląd, że już jednorazowa transakcja wypełnia znamiona przestępstwa (wyroki SA w Białymstoku z 24.05.2004r., II Aka 66/0, OSAB 2004, z. 3., poz.20, SA we Wrocławiu 21.02.2003., II Aka 56/02, OSA 2003, z.5, poz. 45, w Lublinie z 18.12.2001, II Aka 270/01, Prok. I Pr. 2002, nr 12, poz. 30 oraz z 7.04.2005, II Ka 75/05, OSA 70007, nr 8, poz. 38 odmiennie i błędnie SA w Lublinie z wyroku z 29.04.2002, II Aka 330/02, Prok. I Pr. 2003, nr 4, poz. 19).

* wyrok SA we Wrocławiu 21.02.2003., II Aka 56/02, OSA 2003, z.5, poz. 45:

Teza tego wyroku brzmi: Mimo posłużenia się przez ustawodawcę w art. 253 § 1 kk liczbą mnogą (ludźmi), to dla bytu przestępstwa tam opisanego wystarczająca jest transakcja, której przedmiotem jest jedna osoba.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Apelacyjny pokreślił, że dokonując wykładni art. 253§1kk nie można odrywać się od przepisów prawa międzynarodowego, które zobowiązują Polskę do zwalczania za pomocą prawa wewnętrznego handlu ludźmi. Poglądy, iż dla bytu przestępstwa z art. 253§ 1 kk konieczna jest transakcja, której przedmiotem są co najmniej dwie osoby, są sprzeczne z elementarnym poczuciem sprawiedliwości. W takim przypadku ochrona prawna, jaka tworzyłby ten przepis, miałaby charakter iluzoryczny w stosunku do pojedynczej osoby.

* wyrok SA w Białymstoku z 24.05.2004r., II Aka 66/0, OSAB 2004, z. 3, poz.20:

Teza tego wyroku brzmi: Handel ludźmi w znaczeniu art. 253 § 1 kk jest obrotem przenoszącym własność człowieka jako przedmiotu

---

(towaru), połączonym z przeznaczeniem go celom sprzecznym z ludzką podmiotowością.

Nawet pojedyncza transakcja dotycząca jednej osoby może wypełnić znamiona art. 253 § 1 kk jeśli zamiarem sprawcy było uprawianie handlu ludźmi.

Jeśli sprawca najpierw nakłania do uprawiania prostytucji lub ją ułatwia, a następnie czerpie z jej uprawiania korzyści majątkowe to zachowanie opisane w § 2 art. 204 kk pochłania zachowanie uprzednie stypizowane w § 1 art. 204 kk.

* wyrok SA w Lublinie w wyroku z 18.12.2001, II Aka 270/01, Prok. i Pr. 2002, nr 12, poz. 30 wskazał, że o prowadzeniu handlu decyduje zatem moment podjęcia określonej działalności bez względu na liczbę sprzedanych towarów. Tak handluje samochodami, kto w ramach działalności gospodarczej sprzedał chociażby jeden samochód, tak handluje ludźmi, kto przedmiotem transakcji uczynił chociażby jednego człowieka. Zwrot „handel ludźmi” wskazuje wyłącznie na przedmiot handlu – przedstawicieli gatunku ludzkiego.

Teza wyroku brzmi: Wątpliwości mogło nasuwać zakwalifikowanie czynu oskarżonych polegającego na czynności określonej jako sprzedanie jednej osoby z art. 253 § 1 k.k., który przedmiot przestępczej działalności określa jako uprawianie handlu ludźmi. Sformułowanie "uprawiać handel ludźmi" nie oznacza, iż nie jest penalizowanie działania podjęte tylko wobec jednej osoby. (...) O prowadzeniu handlu decyduje moment podjęcia określonej działalności bez względu na liczbę sprzedanych towarów. Tak jak handluje samochodami ten, kto w ramach działalności gospodarczej sprzedał chociażby jeden samochód, tak handluje ludźmi ten, kto przedmiotem transakcji uczynił choćby pojedynczego człowieka. Zwrot: "handel ludźmi" wskazuje wyłącznie na przedmiot handlu - przedstawicieli gatunku ludzkiego. Argument wskazujący na użycie liczby mnogiej "ludźmi" jest chyba zbyt słaby, ponieważ wyraz "ludzie" w ogóle nie występuje w liczbie pojedynczej.

Dla kwalifikacji czynu jako „handel ludźmi” nie jest istotna wola osoby będącej przedmiotem handlu. Zgoda lub nawet prośba osoby

---

będącej przedmiotem handlu nie znosi odpowiedzialności karnej sprawcy. Nie mieści się w ramach tzw. kontratypu zgody pokrzywdzonego, tak jak nie można prawnie skutecznie wyrazić zgody na okaleczenie swej osoby⁵

Obojętny jest również cel, w którym odbywa się handel ludźmi. Jeżeli handel odbywa się w celu uprawiania przez ofiarę prostytucji, to obojętne jest czy osoba ta będzie następnie przewożona przez granicę, czy nie⁶.

* SA w Krakowie w wyroku z dnia 8.03.2001, II Ka 33/01, KZS 2001, z.5, poz.29:

Teza wyroku brzmi: Handel ludźmi (dziećmi) jest obrotem przenoszącym własność człowieka jako przedmiotu (towaru) połączonym z przeznaczeniem go celom sprzecznym z ludzka podmiotowością, szkodliwym dla człowieka. Posłużenie się kryterium przeznaczenia przedmiotu obrotu jest niezbędne, by odróżnić handel od innych działań tyczących przekazania dziecka np. w ramach adopcji (także niezgodnej z prawem), polegającej również na swoistym „obrocie” dzieckiem, który nie liczy się z wolą dziecka, choćby potrafiło ją wyrazić. Gdyby nie ów cel, cel pozytywny i zgodny z interesem dziecka, można by wywodzić, że tu dokonuje się obrotu człowiekiem jak rzeczą.

Natomiast SA we Wrocławiu w uzasadnieniu wyroku z dnia 7.06.2006, II AKA 116/06, OSA 2007, z.5, poz.29 wskazał: Oskarżeni przewożąc Sylwię W. do pracy w domu publicznym w Niemczech nie stosowali wobec niej gróźb, siły ani też nie wykorzystali innej formy przymusu, czy też uprowadzenia, oszustwa, wprowadzenia w błąd, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby mającej kontrolę nad inną osobą. Sylwia W. w Polsce trudniła się prostytucją. Za pośrednictwem oskarżonych chciała wyjechać do Niemiec z myślą o wyższych

---

⁵ J. Musioł, *Cel transakcji nie jest istotny*, Rzeczpospolita 2002, nr 9, s.2

⁶ K. Karsznicki, *Nadzór prokuratora nad postępowaniem karnym w sprawach dotyczących handlu ludźmi*, Prokuratura i Prawo, 2005, nr 3, s. 38 i nast.

---

zarobkach, których nikt jej nie gwarantował. Podjętą próbę świadczenia usług seksualnych za granicą przerwała po tygodniu z własnej woli, mogąc zresztą w każdej chwili wrócić do Polski. W realiach tej sprawy nie sposób dopatrywać się w działaniu oskarżonych żadnej z metod wymienionych w art. 3 ust. a Protokołu. Niewątpliwie oskarżeni działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. za kwotę 1.500 euro, ułatwili Sylwii W. uprawianie prostytucji w Niemczech przekazując ją (dostarczając) do konkretnego domu publicznego. Takie działanie można zakwalifikować jedynie jako kuplerstwo z art. 204 § 1 k.k.(...).

Granica między przygotowaniem a usiłowaniem popełnienia przestępstwa handlu ludźmi została wskazana w wyroku SA w Krakowie z dnia 25.05.2000, II Aka 71/00, KZS 2000, z.6, poz.14: Teza wyroku brzmi: *Zaoferowanie dziecka nabywcy, oznaczenie ceny, przyjęcie zaliczki i stawienie się z dzieckiem w miejscu i porze umówionej dla sfinalizowania transakcji, wykracza poza zakres czynności przygotowawczej, a wyczerpuje znamiona usiłowania popełnienia występku z art. 253 § 1 kk.*

4. Zakończenie

Brak definicji pojęcia „handlu ludźmi” w kodeksie karnym wywołuje w doktrynie prawa karnego⁷ szereg kontrowersji. Również judykatura w sposób niejednoznaczny posługuje się terminem „handel ludźmi”.⁸ Jednakże w rozwiązaniu problemów interpretacyjnych niezbędne wydaje się sięganie do definicji handlu ludźmi zawartej w Protokole z Palermo o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniającym Konwencje Naro-

---

⁷ Zob. m.in. Z. Cwiągalski, w. A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, t.2, s.896, O. Górniak, w: O. Górniak, S. Hoc, S.M. Przyjemski i in., Kodeks karny. Komentarz, t.2, Gdańsk 2005, s.332, A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2005, s. 653.

⁸ Zob. m.in. wyrok SN z dnia 7.06.2001r. ,V KKN 109/99, OSNKW 2001, nr 9-10, poz. 79, wyrok SN z 19.04.2002r. ,V KKN 353/2000, LEX nr 56863, wyrok SA w Lublinie 18.12.2001, II Aka 270/01, Prok. I Pr. 2002, nr 12, poz. 30, SA w Krakowie z 8.03.2004r., II Aka 33/01, KZS 2001, z.5, poz. 21, SA we Wrocławiu z 21.02.2003., II Aka 56/02, OSA 2003, z.5, poz. 45.

---

dów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętym przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 15 listopada 2000r.⁹ Zgodnie z art. 3 tegoż Protokołu **handel ludźmi** oznacza (a) werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób, z zastosowaniem gróźb lub użyciem siły, lub też z wykorzystaniem innej formy przymusu, uprowadzenia, oszustwa, wprowadzenia w błąd, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby mającej kontrolę nad inną osobą, w celu wykorzystania. Wykorzystanie obejmuje, jako minimum, wykorzystywanie prostytutki innych osób, lub inne formy wykorzystania seksualnego, pracę lub usługi o charakterze przymusowym, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa, zniewolenie, albo usunięcie organów; (b) zgoda ofiary handlu ludźmi na zamierzone wykorzystanie określone w punkcie (a) niniejszego artykułu nie ma znaczenia, jeżeli posłużono się którąkolwiek z metod wymienionych w punkcie (a); (c) werbowanie, transport, przekazanie, przechowywanie lub przyjęcie dziecka celem jego wykorzystania uznawane jest za "handel ludźmi" nawet wówczas, gdy nie obejmuje żadnej z metod wymienionych w punkcie (a) niniejszego artykułu; (d) "dziecko" oznacza osobę, która nie ukończyła osiemnastego roku życia.

---

⁹ Dz.U. 2005r., Nr 18, poz. 160.